

D o p i s i.

Iz Novomeškega okraja. Kakor razvidim iz Vašega cenjenega lista, še vedeli niste, kdaj tega okraja učitelji zborujemo. Če tudi je užé zborovanje končano, Vam vsejedno najprvo dnevni red povem. Učiteljska skupščina za Novomeški okraj je bila v 2. dan sept. t. l. ob 9. uri zjutraj v Novem Mestu v gimnazijski risalnici po sledečem dnevnem redu: 1. Določitev predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev. 2. Poročilo c. kr. šolskega nadzornika o zaznavanju pri nadzorovanju šol. 3. Kako naj se uri pri učencih razumno mišljenje? (Poroča g. Martin Judnič). 4. Kaj je učitelju storiti, da se doseže vzajemno delovanje šole z domačo vzgojo? (Poroča g. Valentin Zaverl). 5. Poročilo knjižniškega odbora o stanju knjižnice in o izvršenem nakupu knjig. 6. Volitev a) stalnega, b) knjižniškega odbora. 7. Posamni predlogi, kateri pa morajo vsaj štiri dni popreje pismeno naznanjeni biti c. kr. šolskemu nadzorniku.

Točno ob 9. uri v naznanjeni dan je zbor otvoril novi c. kr. okrajni šolski nadzornik blag. g. A. d. Senekovič, ravnatelj gimnazije v Novem Mestu, s srčnim pozdravom na prisotno učiteljsvo, želeč, da bi bilo zborovanje na korist ne samo učiteljem, temveč vsemu okraju, vsej deželi in domovini.

Prisotno je bilo razun štirih gg. oo. frančiškanov in enega pomožnega učitelja (katerega ne veže dolžnost), vse učiteljsko osobje tega okraja.

Skupščino je počastil s svojo navzočnostjo i jako priljubljeni preblag. g. J. Ekel, c. kr. vladni svétnik in okrajni glavar, kateri nas bode, v našo žalost letošnje leto zapustil, ker pojde v pokoj. —

G. predsednik si izvoli namestnikom g. J. Franke-ta, nadučitelja iz Sv. Petra. Po navétu učitelja g. V. Zaverl-a, bila sta z vzklikom za zapisnikarja vzprejeta gg. Ancelj iz Podgrada in F. Jazbec iz Sv. Petra.

O poročilu g. nadzornika nekoliko na kratko. G. prvosednik omenja o premembah učiteljsstva, vršečih se v tem okraji ter se z laskavimi in jako pohvalnimi besedami spominja lani še med nami bivšega jako blagega starosta J. Novaka, zastopnika učiteljstva v c. kr. okr. šolskem svétu, kateri je letos prominol. V znak sožalja dvigne se učiteljstvo s sedežev.

Na to omenja g. nadzornik o šolskih ukazih za nas važnih; prvi govori o dopustu na večrazrednicah, drugi pa o pregledanih učnih načrtih. Ker so učni načrti lansko leto učiteljem prepozno v roke prišli, bo pač treba, da si letos vsak po novih urnik sestavi. Drugo leto jih bo treba djati na dnevni red.

Uradne knjige našel je g. nadzornik večinoma v redu. Kdor nima vse v redu, naj, kar je tako vsakemu posameznemu užé povedano bilo, tudi izvrši. V zapisnikih mora biti povsodi tudi red veronauka zabilježen, kar se ni našlo povsodi. Tudi šolske zamude ne smejo izostati.

Koliko je učencev in učenk v tem okraji, nam kaže statični pregled. Šolskih otrok je bilo v tem letu 3234 dečkov in 3219 deklic, skupaj 6453 otrok; javne šole je izmed teh obiskovalo 2389 dečkov in 2286 deklic, vkup 4675 otrok; v privatno šole je hodilo 111 dečkov in 177 deklic, vkup 288 otrok; v višjih solah ali privatno doma poučevanih je bilo 63 dečkov in 12 deklic, vkup 75 otrok; telesno in duševno poškodovanih je bilo 89 dečkov in 70 deklic, vkup 129 otrok; v 7. in 8. letu šole oproščenih je bilo 436 dečkov in 465 deklic, vkup 901 otrok; normalno razvitih je bilo brez pouka 176 dečkov in 209 deklic, vkup 385 otrok. — Ljudskih šol je isto število ko lani. Dvorazrednica v Toplicah se je razširila v trirazrednico. Vso šole imajo 48 razredov. Ako preračunimo, pride počez na vsakega učitelja (na vsak razred) 135 otrok. Iz tega je razvidno, da je v našem okraji še premalo šol. Nekateré šole, posebno jednorazredne so še prenapolnjene, kar slabo vpliva na ugodni uspeh. Tudi neredno šolsko obiskovanje, čegar vzroki so malomarnost, zanikrnost, revščina itd., pripomore k dosegu slabih uspehov. Krajni šolski svéti v poboljšanje tega lahko mnogo storé. Učitelj naj pa vestno to delo izvršuje, a nikakor pa naj ne bo prestrog. Da niso bili uspehi povsodi taki, kakoršni bi imeli biti, so bile krive i nalezljive bolezni (osepnice) ali bolezni učiteljev, ker mnogo šol je bilo mej letom za daljši ali krajši čas zaprtih.

(Dalje prih.)

Iz Leskovca. (Konec). Ženska ročna dela se le še na 3 solah ne učé. Kmetijski nadaljevalni šoli ste dve i. t. d.

Uspehi. Ker so bile šole dalje časa radi osepnice zaprte, bil je z ozirom na kratek čas uspeh v obče povoljen, na nekaterih solah celó prav povoljen.

Učiteljstvo je bilo sploh marljivo ter se je lepo vedlo, zato so bili tudi vzgojni uspehi povoljni.

Gospod nadzornik navaja slabe in dobre strani opazovane metode na posameznih šolah in poudarja natančnejši navod za obravnavanje vsakega predmeta. Posebno poudarja sledeče: Branje bodi prav naglasovano, smislu primerno in spretno. Estetična berila naj se uporabljajo pri vajah v branji, a realistična večinoma za dotične ure. Učne ure, določene jezikovnemu pouku, uporabljati se imajo le za ta predmet. Ako se imajo realistična berila obravnavati v urah, ki so določene za jezikovni pouk, smejo se odbrati le taka berila, ki so se užé prej dobro razložila v realističnih urah.

Nazorni nauk mora biti na najnižji stopnji poseben predmet, pozneje se združi z berilom in z realijami, a na najnižji stopnji se pa nikdar opuščati ne sme. Slovnica se mora užé na najnižji stopnji gojiti, a potem se ne sme v pravopisje zaiti. Vsekako se mora prosti stavek na najnižjih stopnjah vsestransko obdelati, vedno pa bodi pouk praktičen. Predvaja spisju je zapisovanje, katero se mora pridno gojiti, to že veleva učni načrt.

Podlaga pravopisju je pravilno govorjenje učitelja in učenca. Pravilno govorjenje obsega: 1. pravilno oblikoslovje, 2. pravilno skladnjo, 3. pravilne izraze in 4. v slovenščini popolno izgovarjanje II. deležnika preteklega časa na »I«. Memorirano naj učenec počasi, smiselno in prosto pripoveduje.

S spisjem se je treba ravnati po učnem načrtu; na vsak način se mora dospeti na višji stopnji do pisem in do raznih opravičnih spisov.

Računstvo. Ta predmet naj se goji veliko bolj na pamet, ne pa le po knjigah. Namen Močnikovih računic je, da se uporabljajo zlasti za naloge. Pridno se mora gojiti na nižji stopnji prištevanje in odštevanje.

Realije. V zemljepisji naj se v 3. šolskem letu vzame Kranjsko in Avstro-Ogerske kronovine sploh. Le potem je mogoče na višjih stopnjah obravnavati Evropo in druge dele svetá. Iz zgodovine morajo otroci na nižji stopnji vedeti najvažnejše podatke iz naše cesarske rodovine, kakor imé presvetlega vladarja, imé cesarske rodovine i. t. d.

Za fizikalna učila naj se postavi vsako leto mala vsota v proračun itak za šolsko knjižnico in šolski vrt.

Vnanja oblika zvezkov mora biti prikupljiva. Rabijo naj se le jednaki zvezki. Lepopisje naj se vadi vkupno s predpisom na tablo pred očmi otrok. Tudi naj se ne risa samo v zvezke št. 1. ampak rabijo naj se daljnje številke, da se preide do zvezkov brez pik. Poje naj se na pamet, cesarsko pesem morajo znati vsi otroci, in tudi telovadba naj se ne opušta.

Ženska ročna dela se morajo vkupno poučevati, ta predmet je obligaten za vse učenke; izdelki pa naj se hranijo do konca leta.

Ne samo spisni, ampak tudi lepopisni, risanski in računski zvezki naj se popravljajo ter se pristavi v nalogi datum in red. Pa tudi učenci naj naloge sami popravljajo. G. nadzornik razlaga, kako popravljati naloge, da prinašajo otrokom tudi kaj koristni, ter želi, da so šolski zvezki shranjeni do sklepa šolskega leta. Disciplinarnost je bila dobra, deloma prav dobra. V obče naj učitelj mirno stoji pred učenci, uči naj brez knjige v roki in stavi naj vprašanja vsemu razredu. Odgovorov ne sme ponavljati ali otrokom na jezik polagati.

Uradni spisi niso bili povsod v redu in želi, da se matrika s prihodnjim letom napravi nova in se za vsako hiš. št. določi jeden ali dva lista. Za ponavljalno šolo morajo biti posebni uradni spisi, namreč: razrednica, zapisnik in tednik. Učitelj naj tudi skrbi, da pride izkaz šolskih zamud pravočasno na c. kr. okr. š. svet in naj v posebno rubriko še zapiše »učitelju znan ali ni znanjen vzrok«. Slednjic priporoča g. nadzornik rabo okrajne učiteljske knjižnice. Tudi naj se uradni dopisi vedno pravočasno vračajo in zahtevana poročila točno predlagajo, kar se pa povsod ne godi. Vsakemu učitelju ima biti prava vzgoja mladine prva skrb, z njo vzporedno naj se skrbno neguje pouk. Nadalje se g. predsednik sklicuje na posamezna natančna poučila, katera je dajal pojedinim šolam in učiteljem ob priliki letosnjega nadzorovanja svojega, zlasti gledé pravičnega in jednotnega ravnanja z uradnimi spisi, pa tudi gledé vzgoje in pouka.

G. predsednik pozdravi vstopivšega c. kr. okr. komisarja g. A. Kleina, kot namestnika prvo-sedniku v c. kr. okr. šol. svétu.

Dalje sledé obravnave posameznih predmetov.

a) Važnost pravičnega govorjenja v ljudski šoli v vzgojnem in poučnem oziru. O tem predmetu poroča g. Fran Medič ter v splošnem obrisu navaja vpliv pravičnega govorjenja na vzgojo

in priporoča na prošnjo g. c. kr. godbenega učitelja A. Nedvéda v Ljubljani njegove »Slavčke« v nakup za učence.

Konečno se g. nadzornik zahvaljuje poročevalcem za njihov trud, učiteljem pa za pazljivost in potrpežljivost ter želi, da bi današnja konferencija obrodila obilo sadu ter sklene zborovanje ob 2 $\frac{1}{4}$ popoldne.

G. Kaligar kot namestnik prvosednikov zahvaljuje se v imenu zbranega učiteljstva g. c. kr. okr. šolskemu nadzorniku za izborna vodstva konferencije. — r.

Iz Čateža pri Trebnjem. V naši šolski občini — v peterih vaseh so se mej otroci prikazale kozé, katere bolj in bolj razsajajo. Zaradi tega smo morali po ukazu c. kr. okrajnega šolskega sveta s šolskim poukom prenehati in šolo zapreti. Umrla sta užé dva učenca, mnogo pa jih je bolnih.

Iz Boštanja. Blagodejno društvo »Národna Šola« podarilo je naši šoli za malo vsoto obilo šolskega blagá, za kar se javno zahvaljuje

A. Drmelj,
predsednik k. š. sveta.

šolsko vodstvo.

Iz Ljubljane. V god presvitle cesarice Elizabete so se javne in zasebne šole udeležile sv. maše. Učenci in učitelji I. mestne 5razr. ljudske šole so imeli v novi cerkvi presv. Jezusovega Srca sv. mašo, pri kateri so učenci lepo ubrano peli.

Št. 1305

Razpisi učiteljskih služeb.

okr. s. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Zagorji služba učitelja-voditelja s 450 gld. letne plače, s 80 gld. opravilne doklade in s stanovanjem, — potem na čveterorazredni ljudski šoli drugo učiteljsko mesto s 500 gld. letne plače in s prostim stanovanjem v stalno, ali začasno umeščenje. Prošilci za te službe naj svoje postavno uravnane prošnje do dné 30. novembra t. l. po predpisani poti vlagajo pri tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini v 14. novembra 1889. l.

Št. 802

okr. š. sv. Na enorazrednici v Dolskem je izpraznjena služba učitelja in šolskega voditelja z letno plačo 450 gld. in s prostim stanovanjem. Prošnje naj se do 3. dné decembra 1889. l. vlagajo pri tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Kameniku dné 15. novembra 1889. l.

Št. 302

okr. š. sv. Na enorazredni ljudski šoli v Dolih (Mariathal) učiteljska služba s 400 gld. letne plače in s 30 gld. opravilnine in s stanovanjem stalno, ali začasno. Prošnje do dné 5. decembra 1889. l. pri tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji v 20. dan novembra 1889. l.

Št. 744

okr. š. sv. Umešča se izpraznjena učiteljska služba učitelja in voditelja na dvorazrednici v Srednji Vasi (v Bohinji). Letne plače je 500 gld., opravilne doklade 50 gld. in s prostim stanovanjem. Prošnje naj se po predpisanem potu do 20. decembra 1889. l. vlagajo pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici dné 14. novembra 1889. l.

Št. 743

okr. š. sv. Umešča se izpraznjena služba učitelja in voditelja na dvorazrednici v Bledu. Letne plače je 500 gld., opravilne doklade 50 kr. in s prostim stanovanjem. Prošnje naj se vlagajo po predpisanem potu do 20. decembra 1889. l. pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici dné 14. novembra 1889. l.

Sa darilo sv. Miklavža!

VIJOLICE

dobé se v J. R. Milic-evi tiskarni in vsaki knjigarni. Cena elegantno vezanemu izvodu 1 gld. 60 kr., brošuranemu izvodu 1 gld. 10 kr.

in na pouk. Slednjič poudarja, da se ima z otrokom takoj pri vstopu v šolo začeti pravilno govoriti in razlaga način takega govorjenja.

b) Fizikalni pouk v ljudski šoli, oziroma obravnava pismene delitve v ljudski šoli. Ker je večina skupščine za to, da odpade prvi del poročila, poroča potem g. dr. Romih o pismeni delitvi in meritvi v ljudski šoli. G. govornik v daljšem metodično-praktičnem navodilu razpravlja na šolski tabli to težavno računsko operacijo. Začne z delitvijo enotnih števil ter prehaja k vedno sestavljenjšim. Na vsaki stopinji navaja dotične predvaje, ki imajo biti podlaga pravilni in lahki delitvi. Od celih števil preide na desetinska in končno na drobce. Vsako izvajanje podpira z mnogimi vzgledi. Njegovi razpravi je konferencija z odobravanjem sledila.

c) Izbor in razdelitev učne tvarine iz realij za posamezne razrede in oddelke raznih kategorij ljudskih šol v Krškem šolskem okraju.

G. nadzornik razloži najprvo pomen tega predmeta in povod, da je prišel na dnevni red. Z ukazom z dne 18. sept. 1888 l. št. 1836 je namreč vis. c. kr. dež. šol. svet ukazal, da naj z ozirom na pregledane učne načrte c. kr. okr. šolski nadzorniki o zgornjem predmetu imajo posebne konferencije z vrilimi in izkušenimi učitelji. Uspehi teh predposvetovanj imajo biti predmet natančnejše obravnave v okrajni učiteljski konferenciji in dotične nasvete naj okr. šolsko oblastvo z lastnim mnenjem predloži c. kr. deželnemu šol. svetu v potrjenje.

V namen predposvetovanja določil je c. kr. okr. šolski svet z 12. junija t. l. št. 625 štiri posebne oddelke: za Krški, Kostanjeviški, Mokronoški in Radeški okraj, kateri je vsak zase v posebnih shodih imel sestaviti dotične načrte za vse kategorije ljudskih šol v dotičnem okraju. Tvarino za te načrte je imela pripraviti vsaka posamezna šola v svoji domači konferenciji. Teh posebnih shodov se je imel udeležiti vsaj vsak šolski voditelj ali njegov namestnik. Vsi štirje oddelki bi morali imeti še pred konferencijo skupno sejo pod predsedstvom g. c. kr. okr. šol. nadzornika. Ker pa čas temu ni pripuščal, vzprejel se je ta predmet vsejedno na dnevni red letošnje konferencije, in g. nadzornik pozove odsekov poročevalce, da poročajo o tvarini svojega odseka v dotični odsekovi seji.

Za jednorazrednice poroča g. A. Grčar iz Mokronoga. G. Abram misli, da bi prišlo samo do poročila, ker itak ni mogoče vsega si zapomniti, in g. Levec se strinja z Abramovim predlogom ter meni, naj se navede samo število objektov. Dalje so poročali za dvo-, tro- in štiri-razrednice gg. Požar, Abram in Ravnikar. Končno govori o tem predmetu g. nadzornik sam ter pravi, da mora učitelj na tanko vedeti, kaj in koliko ima vzeti. Ko so o tem predmetu govorili in razne nasvete stavili še gg.: Ravnikar, Račić, Gantar in Pavčić, sklene se po nasvetu g. K. Kaligerja, da ima učne načrte na podlagi dosedanjih izdelkov sestaviti posebni odsek, obstoječ iz dosedanjih 4 poročevalcev pod predsedstvom g. c. kr. okr. šol. nadzornika.

Po nasvetu g. Požarja se sestavljeni učni načrti hektografujejo in za jedno leto obdržé ter po jeden eksemplar vsake šoli izročé, po kojem se ima v prihodnjem letu poučevati. Pri prihodnji okrajni konferenciji se bode o teh načrtih znova posvetovalo. G. dr. Romih stavi predlog, naj bi imela realistična berila podobe, a cena knjigam ostani neizpremenjena. O tem je še govoril g. Gantar in predlog se vzprejme.

d) Določilo učnih knjig in učnih sredstev.

G. nadzornik opomni, da se učne knjige ne rabijo, kakor bi se morale. Slovenska slovnica naj bi se povsod vneljala, če tudi je draga. Na vsak način pa se mora uvesti 4. računica. Po nasvetu g. dr. Romiha se ima visoka vlada naprositi, da odobri za šolsko rabo »Šopek šol. pesen« od F. Stegnarja. Slednjič se še obdržé vse učne knjige, koje so se do sedaj rabile. O rabi pisalnih zvezkov bili smo raznih misli. Eni so priporočevali Grubbanerjeve, drugi Prettenhoferjeve, tretji bili so za Musilove itd. Ker pa tu ni prišlo do sklepa, prepusti skupščina določitev zvezkov in risank za bodoče leto sl. c. kr. okr. šol. svetu, oziroma c. kr. šol. nadzorniku.

e) Okrajna knjižnica šteje 957 knjig v 1308 zvezkih ter se je od učiteljstva precej marljivo uporabljala. Dohodkov je imela 249 gld. troškov pa 188 gld. Pregledovalcema računov se določita gg. Sajè in Lunder. V odbor so bili izvoljeni: gg. Lapajne, dr. Romih, Medić, Cepuder in gsdč. Šmidinger. V stalnem odboru ostanejo prejšnji odborniki; zastopnikom v c. kr. okr. šol. svet za ostalo funkcijsko dobo pa je bil izvoljen g. Lapajne.

Posamezni predlogi (gg. Požar, Špecler, Grčar in Rozman), opiraje se na preložitve počitnic od 1. avgusta do 15. septembra se vzprejmejo. G. nadzornik razdeli šolskim voditeljstvom po eden iztis letnega poročila o dež. vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu za l. 1887.,